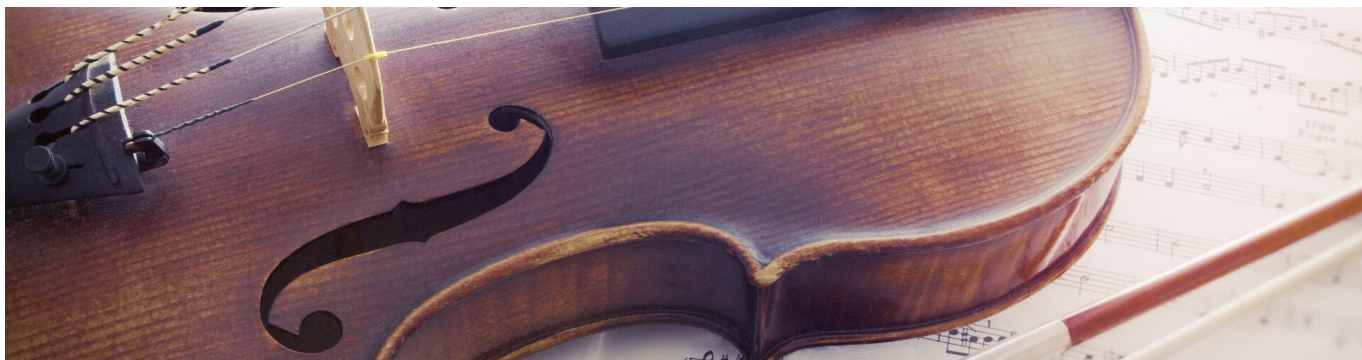

Analityczne słuchanie muzyki klasycznej

- [Analityczne słuchanie muzyki klasycznej](#)

Analityczne słuchanie muzyki klasycznej

Źródło: online-skills, cc0.

Ważne daty

1707 – Johann Sebastian Bach, *Fuga g-moll BWV 578*

1783 – Wolfgang Amadeusz Mozart, *Sonata fortepianowa A-dur KV 331*

1831-1833 – Fryderyk Chopin, *Mazurek e-moll op. 41*

1924-1925 – Karol Szymanowski, *Mazurek op. 50 No. 1 Molto rubato*

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Scenariusz zajęć do pobrania.

Plik o rozmiarze 83.62 KB w języku polskim

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;
2. nazywa i porządkuje główne nurty, gatunki i style muzyczne, wskazuje formy wypowiedzi artystycznej spoza tradycyjnej klasyfikacji, uzasadniając swoją wypowiedź;
4. dokonuje analizy percepcyjnej, uwzględniając:
 - a) elementy muzyki,
 - b) podstawowe techniki kompozytorskie,
 - c) cechy stylów muzycznych,
 - d) strukturę gatunków i form muzycznych, ich zmiany i rozwój,
 - e) funkcje: np. religijna, społeczna, użytkowa, artystyczna i in..

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię;
4. formułuje logiczną wypowiedź na temat dzieł, form, gatunków, stylów, technik i twórców muzycznych, uwzględniając zależności między nimi w kontekście: genezy, przeobrażeń, porównań.

Nauczysz się

- wskazywać wpływ wykonawcy na odbiór dzieła;
- analizować dzieło muzyczne;
- stosować właściwą terminologię muzyczną;
- rozpoznawać autorów dzieł.

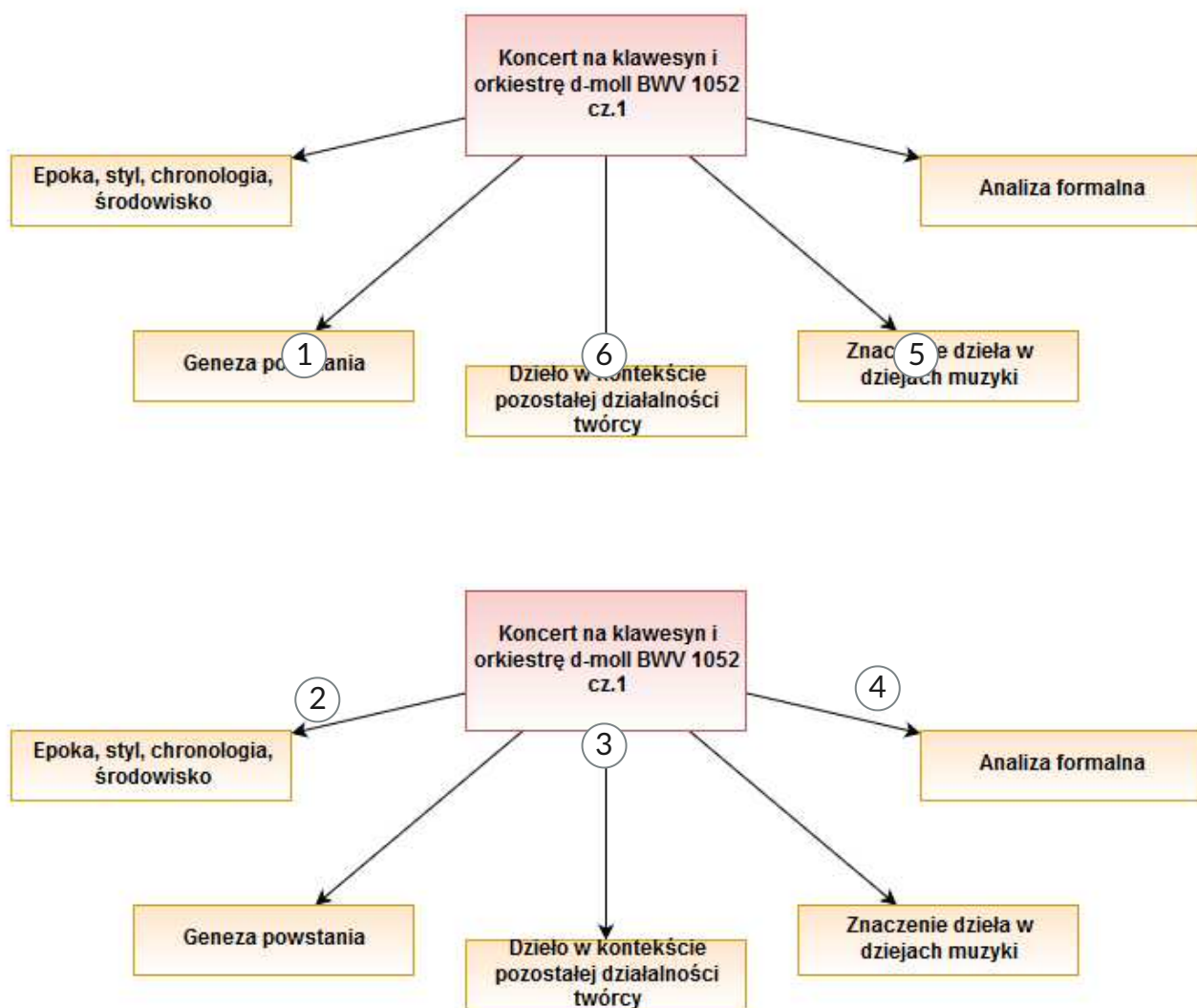
Jak analizować dzieło muzyczne?

Każde dzieło muzyczne złożone jest z elementów łączących się w jedną całość. Umiejętność analizowania utworów pozwala na wyodrębnienie ich i opisanie, dzięki czemu określić można charakterystyczny styl kompozytora oraz środki jakie stosuje. Ułatwia ona także interpretację.

Analiza dzieła muzycznego, online-skills, CC BY 3.0

Podczas analizy uwzględnić powinno się: epokę, panujący wówczas styl, miejsce powstania, genezę utworu, pozostałą twórczość kompozytora, znaczenie dzieła w dziejach muzyki.

Analiza formalna *Koncertu na klawesyn i orkiestrę d-moll BWV 1052, cz. I* Johanna Sebastiana Bacha.

1. I. poł. XVIII w. – niemiecka kompozycja późnobarokowa, środowisko muzyczne Lipska.

2. Zapotrzebowanie na utwory instrumentalne – związane z objęciem przez kompozytora funkcji dyrektora Collegium Musicum.

3. Kompozycje J.S. Bacha są zawsze ściśle powiązane z pełnionymi przez niego obowiązkami – organisty, pedagoga, muzyka nadwornego itd. Lipska twórczość Bacha, związana z piastowaniem stanowiska kantora w kościele św. Tomasza, poświęcona była dotąd muzyce kościelnej. Organizowanie przez Collegium Musicum publicznych koncertów instrumentalnych zaowocowało powrotem Bacha do świeckiej twórczości instrumentalnej, którą uprzednio uprawiał m. in. w Weimarze i Kothen.

4. Koncert d-moll BWV 1052 jest pierwszym z cyklu 7 utworów na klawesyn (klawesyny) i orkiestrę. Klawesyn był instrumentem, którego popularność osiągnęła szczyty w epoce baroku. Najpowszechniej stosowano go jako instrument solowy (Rameau, Lully) lub realizujący bas cyfrowany (Corelli, Haendel, Vivaldi, Bach). Zastosowanie przez J.S. Bacha klawesynu jako instrumentu wiodącego miało miejsce już w V Koncercie Brandenburskim. Lipskie koncerty na klawesyn z towarzyszeniem orkiestry były konsekwentną realizacją koncepcji wykorzystania solowych możliwości tego instrumentu.

5. Utwór na klawesyn solo z towarzyszeniem orkiestry smyczkowej jest prawdopodobnie opracowaniem wcześniejszego koncertu skrzypcowego. Zgodnie z ówczesnymi tendencjami komponowania koncertów solowych – występują w nim naprzemiennie ritornele oraz epizody. W ritornelach partii klawesynu towarzyszy pełen skład orkiestry, z charakterystycznym, surowo brzmiącym unisono klawesynu i I skrzypiec. Epizody zawierają solowe wejścia klawesynu, z drugoplanowym, kontrapunktycznym towarzyszeniem orkiestry lub pojedynczych instrumentów. Pierwszy i ostatni ritornel są do siebie bardzo zbliżone. Twórca w mistrzowski sposób łączy rozwiązania polifoniczne z homofoniczną dominacją instrumentu wiodącego. Interesujący przebieg harmonicznego – modulacyjny przykuwa uwagę od pierwszych do ostatnich dźwięków. Inwencja melodyczna i harmoniczna Bacha sprawia, że słuchający odnosi wrażenie zetknięcia z muzyką o niepowtarzalnym pięknie i wyrafinowanej lekkości. Pierwsza z trzech części koncertu d-moll to utwór o lekkim, żywym, radosnym, pomimo molowej tonacji, charakterze. Występuje tu tarasowa dynamika, oscylująca między forte a piano. Partie klawesynu w niezwykle harmonijny sposób współbrzmią z towarzyszącą orkiestrą smyczkową. Kompozycja emanuje energią, zaś popisowe epizody instrumentu solowego pozwalają na wyeksponowanie klawesynisty jako solisty – wirtuoza.

6. {audio}

Analiza formalna Koncertu na klawesyn i orkiestrę d-moll BWV 1052, cz. I Johanna Sebastiana Bacha, online-skills, CC BY 3.0

Zapis nutowy „Koncertu na klawesyn i orkiestrę d-moll BWV 1052, cz. I” Johanna Sebastiana Bacha.

Plik o rozmiarze 2.37 MB w języku polskim

Analiza muzyczna *Ronda Alla turca* Sonaty fortepianowej A-dur KV 331, część III z XI Sonaty fortepianowej Wolfganga Amadeusza Mozarta.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](https://epodreczniki.pl)

Wolfgang Amadeusz Mozart, „XI Sonata fortepianowa, Rondo Alla turca”, 1783, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Wolfgang Amadeusz Mozart, Sonata A-dur KV 331, część III Alla turca allegretto (Marsz turecki). Wykonawca: Christoph Eschenbach. Źródło: Mozart, W.A.: Piano Sonatas Alla turca; Sonata facile; Fantasie & Sonata in C minor. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

„Rondo Alla turca z XI Sonaty” fortepianowej Wolfganga Amadeusza Mozarta, imslp.com, CC BY 3.0

Polecenie 1

Dokonaj analizy *Fugi g-moll BWV 578* Johanna Sebastiana Bacha, *Mazurka e-moll op. 17 No. 2* Fryderyka Chopina, *Mazurka Op.50 No.1* Karola Szymanowskiego.

Plik o rozmiarze 240.42 KB w języku polskim

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Johann Sebastian Bach, „Fuga g-moll BWV 578”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Johann Sebastian Bach Fuga g-moll BWV 578 1707. Wykonawca: Evgeniy E. Moshkin. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się hymnicznym charakterem.

Plik o rozmiarze 197.52 KB w języku polskim

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Fryderyk Chopin, „Mazurek e-moll op 41”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Fryderyk Chopin Mazurek e-moll 1831-1833 Wykonawca: Christoph Zbinden. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

Plik o rozmiarze 4.11 MB w języku polskim

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Karol Szymanowski, „Mazurek Op.50 No.1 Molto rubato”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Karol Szymanowski Mazurek Op.50 No.1 Molto rubato 1924–1925. Wykonawca: Anna Kijanowska. Kompozycja posiada szybkie tempo. Cechuje się żywiołowym charakterem.

Wpływ aparatu wykonawczego na odbiór muzyki

Muzyka pisana jest zależnie od epoki i pomysłu kompozytora, na różnorodny aparat wykonawczy. Może nim być np. solista, duet lub orkiestra kameralna, orkiestra symfoniczna, chór, zespół rockowy, big band. W zależności od doboru instrumentów, kompozycja może wzbudzać różnorodne emocje i wyzwalać różną energię.

Polecenie 2

Wysłuchaj dwóch nagrań fragmentu *Obrazków z wystawy* Modesta Musorgskiego. Pierwsze jest wykonane na fortepianie, a drugie prezentuje orkiestrację dokonaną przez Maurice'a Ravela. Wskaż różnice w odbiorze dwóch wersji, zapisz swoje przemyślenia.

Modest Musorgskiego, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Modest_Musorgsky_-_The_Boys_of_Toul_-_The_Boys_of_Toul.jpg), domena publiczna (Fotografia); Obrazki z wystawy wykonane na fortepianie, oryginalny aparat wykonawczy zaplanowany przez Modesta Musorgskiego, [online-skills](https://www.online-skills.com/en/music/modest-musorgsky-the-boys-of-toul), CC BY 3.0

Maurice Ravel, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Maurice_Ravel_-_The_Boys_of_Toul_-_The_Boys_of_Toul.jpg), domena publiczna (Fotografia); Obrazki z wystawy wykonane przez orkiestrę. Orkiestracji dokonał Maurice Ravel., [online-skills](https://www.online-skills.com/en/music/modest-musorgsky-the-boys-of-toul), CC BY 3.0

W następnych epokach muzyka się rozwijała, jednak nadal czerpała wzorce z klasycznych utworów. W zależności od zastosowanego aparatu wykonawczego muzyka wyzwala różnorodne emocje i energię, mające bezpośredni związek z **dynamiką** i agogiką. Zastosowanie piano i odpowiednio wolnego tempa pozwoli słuchaczowi odprężyć się, dać poczucie spokoju, natomiast przy użyciu forte, częstych sforzato i szybkiego tempa wprowadzić może go w niepokój, albo zachwyt.

Polecenie 3

Wysłuchaj dwóch nagrań dźwiękowych. Zapisz, co według Ciebie jest czynnikiem decydującym o emocjach jakie wywołują.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

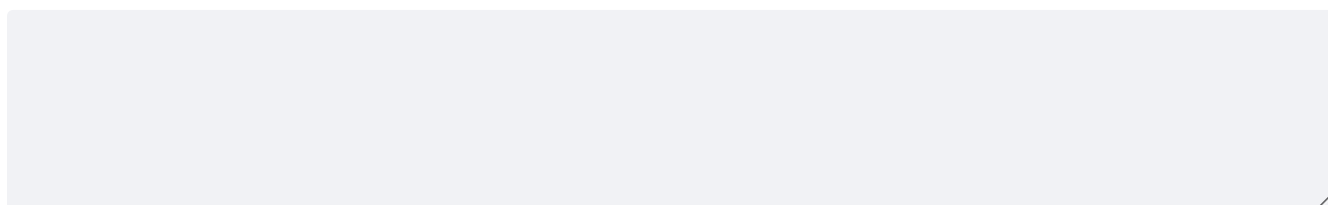
Gheorghe Zamfir, „The Lonely Shepherd”, 1987, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Gheorghe Zamfir, „The Lonely Shepherd”. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Richard Wagner, „Walkiria, Cwał Walkirii”, 1870, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Richard Wagner, „Walkiria, Cwał Walkirii”. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

Inna wersja zadania

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 1

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Utwór do zadania 2, online-skills, CC BY 3.0

Utwór do zadania. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

Ćwiczenie 2

Wysłuchaj nagrania, zapisz imię i nazwisko autora oraz kompozytora, który napisał orkiestrację oryginalnej kompozycji.

AUTOR DZIEŁA:

AUTOR ORKIESTRACJI:

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 3

Ułóż tempa muzyczne od najwolniejszego do najszybszego.

moderato

prestissimo

largo

andantino

allegro

largetto

adagio

allegretto

andante

lento

presto vivacissimo

vivace

vivo

grave

presto

Ćwiczenie 4

Zaznacz zdania dotyczące Koncertu na klawesyn i orkiestrę d-moll BWV 1052, cz. I Johanna Sebastiana Bacha, które są prawdziwe.

- ☐ Utwór jest przykładem muzyki wczesnobarokowej.
- ☐ Kompozycja jest prawdopodobnie opracowaniem wcześniejszej miniatury klawesynowej.
- ☐ Utwór jest przykładem muzyki późnobarokowej.
- ☐ Kompozycja jest prawdopodobnie opracowaniem wcześniejszego koncertu skrzypcowego.

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj pojęcia do właściwych definicji.

ritornel

Powracające odcinki tutti w concerto grosso.

epizod

Fragment muzyczny oparty na innym materiale motywicznym niż temat lub refren.

coda

Podniosłe zakończenie utworu.

Ćwiczenie 6

Zaznacz definicję pojęcia coda.

- ☐ Wariacja tematu.
- ☐ Zakończenie utworu.
- ☐ Początek utworu, często zawarty w przedtaku.

Ćwiczenie 7

Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl

Utwór do zadania 7, online-skills, CC BY 3.0

Utwór do zadania. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się tajemniczym charakterem.

Wysłuchaj nagrania i zaznacz tytuł kompozycji.

☐ *Rondo Alla turca z XI Sonaty*

☐ *The Lonely Shepherd*

☐ *Cwał Walkirii*

☐ *Obrazki z wystawy*

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 8

Przyporządkuj definicje do odpowiednich terminów.

Dynamika

muz. nasilając, akcentując

Sforzato

Fragment utworu muzycznego wykonywany głośno, mocno

Forte

Dział muzyki zajmujący się zmianami w natężeniu dźwięku

Słownik pojęć

Allegretto

tempo umiarkowane, wolniejsze niż allegro.

Coda

podniosłe zakończenie utworu.

Dynamika

dział muzyki zajmujący się zmianami w natężeniu dźwięku.

Epizod

fragment muzyczny oparty na innym materiale motywicznym niż temat lub refren.

Forte

fragment utworu muzycznego wykonywany głośno, mocno.

Piano

określenie wykonawcze: cicho, delikatnie.

Ritornel

powracające odcinki tutti w concerto grosso.

Sforzato

muz. nasilając, akcentując.

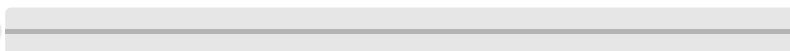
Biblioteka muzyczna

Modest Musorgskiego, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Modest_Musorgsky.jpg), domena publiczna (Fotografia); Obrazki z wystawy wykonane na fortepianie, oryginalny aparat wykonawczy zaplanowany przez Modesta Musorgskiego, [online-skills](https://www.online-skills.com/en/Modest_Musorgsky), CC BY 3.0

Maurice Ravel, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Maurice_Ravel.jpg), domena publiczna (Fotografia); Obrazki z wystawy wykonane przez orkiestrę. Orkiestracji dokonał Maurice Ravel., [online-skills](https://www.online-skills.com/en/Maurice_Ravel), CC BY 3.0

0:00

3:32

1. Christoph Eschenbach

Źródło: Mozart, W.A.: Piano Sonatas

2. Evgeniy E. Moshkin

3. Christoph Zbinden

4. Anna Kijanowska

5. OK4

6. OK5

Bibliografia

M. Drobner, Instrumentoznawstwo i akustyka, Warszawa 1960

J. Chomiński, K. Wilkowska-Chomińska, Historia muzyki, Warszawa 1989.